

POSUDEK ŠKOLITELKY

Mgr. Eva Kalivodová

Mezi obranou a rezistencí: osudy hornolanguedockých a východočeských protestantských komunit v 18. Století, doktorská disertace, Praha 2013, 455 s.

Eva Kalivodová zahájila vysokoškolská studia r. 1999 na Pedagogické fakultě Jihočeské Univerzity v Českých Budějovicích, obor dějepis-francouzský jazyk odkud přešla na Université de Toulouse Le Mirail, kde studovala nejprve Historii a geografii v bakalářském studiu, které absolvovala v r. 2003 a získala diplom Licence d'Histoire Géographie. Současně studovala dějiny umění tamtéž a v červnu 2003 získala diplom DEUG d'Histoire de l'art. Posléze pokračovala v magisterském studiu historie, v jehož průběhu absolvovala jeden akademický rok v rámci programu Erasmus v Seminárii obecných a komparativních dějin. Výsledkem byla magisterská práce „Dějiny novověkého pijáctví: Literární projevy a praxe ve Francii a Střední Evropě“ pod dvojím vedením (mým a paní Sylvii Muysset) , kterou v roce 2004 obhájila na universitě v Toulouse a zakončila Maîtrise d'Histoire. Eva Kalivodová posléze navázala tzv. prohloubeným studiem a v září 2005 získala diplom DEA d'Histoire na Univerzitě v Toulouse, specializace Novověké dějiny Evropy. Od října 2005 byla přijata do interního doktorského studia oboru Historie/obecné dějiny, specializace Obecné a komparativní dějiny. Ve třech letech interního studia Eva Kalivodová složila všechny předepsané atestace a přešla do kombinovaného studia. Od r. 2010 působí v Masarykově ústavu AVČR v projektu Edvard Beneš, Němci a Německo, učí francouzský jazyk na Institut Français de Prague (Štěpánská 35) a přednáší na základě DPP v Seminárii obecných a komparativních dějin zejména pro studenty programu TEMA Erasmus Mundus, na jehož přípravě se též podílela.

Odborný životopis Evy Kalivodové poukazuje na historicko-antropologické školení, které dostala v Toulouse, a na trvalý zájem o širší zasazení studované problematiky do transnacionálního kontextu, respektive o analýzu v komparativní perspektivě. Již pro svoji práci pro DEA si zvolila téma z historicko sociologického studia náboženství a u tohoto zaměření zůstala i při formulaci doktorského projektu. Její studium na jihu Francie a současně ve středoevropském českém prostředí ji inspirovalo ke srovnávacímu studiu rekatolizačních procesů, tlaků a represe vůči nekatolíkům a jejich rezistence v na jedné straně velmi vzdálených a odlišných prostředích, která však současně vykazovala dostatek srovnatelných parametrů pro opodstatnění takového studie.

V průběhu práce na svém doktorském projektu se Eva Kalivodová zapojila do výzkumného záměru, jehož se účastnil Seminář obecných a komparativních dějin a do tematické pracovní skupiny Hranice a identity projektu 6.RP CLIOHRES.net, který jsem koordinovala. Kromě toho Eva Kalivodová získala roční stipendium CEFRES a stipendijní pobyt ve Francii k dokončení archivního výzkumu. Díky zapojení do výzkumných projektů se mohla vydat do knihoven v Paříži, Montpellier a Lipska a mohla uskutečnit intenzivní archivní výzkum v archivech v jižní Francii a ve východních Čechách, který se stal základem práce. V průběhu studia již Eva Kalivodová také dílčí výsledky přednášela na konferencích, ve výuce a publikovala v českém vědeckém tisku i v zahraničí.

S Evou Kalivodovou pracuji deset let – nejprve jako se studentkou v programu Erasmus, potom jsme vymýšlely projekt, zatímco studovala na DEA a posléze osm let v doktorském studiu. Poznala jsem ji jako velmi svědomitou, systematicky pracující badatelku, jako začínající pečlivou pedagožku, spolehlivou kolegyni v badatelském týmu. V CLIOHRESu si s Jaroslavem Irou vyzkoušeli i vedení publikačního projektu, když jsme připravovali kapitoly o resistencích. Odborně i osobně za ta léta vyzrála a mnohému se naučila.

Její studijní a badatelské zkušenosti se promítly do koncepce disertace. Rekatolizace ve Francii a v českých zemích probíhaly v nepodstatném časovém posunu, můžeme je vidět jako téměř simultánní v závěrečném vyznění v toleranční politice obou monarchií, ale kontext byl v obou prostředích výrazně specifický. Postavení nekatolických komunit, ve vztahu ke státu, jejich sociální skladba, jejich možnosti dané i geograficko-politickým prostředím byly odlišné. Toto téma, které si Eva Kalivodová zvolila, není neznámým terénem pro historiky raného novověku, tím, že její disertace je koncipovaná jako důsledná komparativní analýza postavená na analýze pramenů, je originální. Nehledá po povrchu odlišnosti a podobnosti, ale klade důraz na „anatomii“ rezistence vůči rekatolizačním procesům. Díky tomu, že existuje množství studií věnovaných jak francouzskému případu, tak vývoji v českých zemích, respektive v habsburské monarchii, bylo možné výzkum realizovat a vyvážit i při objektivně daném rozdílném zastoupení písemných pramenů a jejich typové odlišnosti.

Formálně je disertace uspořádána do Úvodu, tří velkých částí, každé rozdělené do tří kapitol a Závěru. Do Úvodu autorka zařadila obligátní analýzu stavu bádání, rozbor pramenů a vysvětlila svá metodologická východiska. V první části rozdělené do tří kapitol autorka seznamuje čtenáře s vývojem postavení (narůstání perzekuce) nekatolíků ve Francii a v Habsburské monarchii, respektive v českých zemích v 16. a 17. století do revokace nantského ediktu. Představuje život protestantských komunit v ilegality v první polovině 18. století a posléze obrát k určitému uvolnění poměrů, které vedlo k toleranci. V druhé části se Eva Kalivodová soustředila na analýzu strategií a praktik přežití tajných nekatolíků, přičemž poukázala na tři pilíře – 1) potřebu shromažďování, společné modlitby a přijímání pod obojí (vysluhování večere Páně), 2) přístup k nekatolické literatuře a možnost domácího kultu a 3) možnost nekatolických křtů, svateb a pohřbů s jejich občanskoprávním dosahem. Ve třetí části analyzovala snahy o obnovu protestantismu, které opět strukturuje do tří skupin (pilířů). Formuluje otázky, zda souviselo přežívání konfese a úspěšné snahy o jejich obnovu se sociální respektive profesní strukturou obyvatelstva. Zda se projevil vliv vzdálenosti regionu od politického a správního centra a jejich ekonomicko-sociální semi-periferní pozice, zda svůj význam měla poloha v podhůří, respektive v hornaté, obtížně dostupné krajině a jaký význam měla uzavřenost (sektářství) ve spojitosti s vizionářstvím. Autorka systematicky sleduje všechny studované situace, otázky, jež si klade v obou studovaných regionech a srovnává a vyhodnocuje na závěr každé kapitoly. V Závěru, jenž záhadně zmizel z „obsahu“ disertace, se vrací k otázkám, na něž hledala odpověď a k cílům, které sledovala. Disertace Evy Kalivodové předvedla názorně jak prostřednictvím provokativního srovnání analogického vývoje v prostředích, která vykazují mnoho rozdílů, dospějeme k otázkám, jež bychom si zřejmě v jinak postaveném výzkumu nepoložili.

V disertaci autorka pracuje s citacemi pramenů, které se rozhodla ponechat v původním jazyce, aby se překladem neporušila autenticita výpovědí a atmosféra doby. V případě publikace, bude nutné zvážit překlad nebo parafrázi do jazyka, v němž by byla práce publikovaná. Může být totiž zajímavá nejen pro českého, ale i francouzského čtenáře. Autorka jistě počítá s jazykovou redakcí textu před jeho vydáním, opraví překlepy a chyby v interpunkci, které v textu zůstaly jako důsledek tlaku konečného termínu odevzdání práce.

Disertace Evy Kalivodové je podložena důkladným studiem pramenů a literatury, je napsána velmi čtivě, čtenáře vtáhne do problému. Vyváženě a srozumitelně pracuje s teoriemi a koncepty. Je objevná z obou perspektiv – české i francouzské. Je to práce, která je zralá pro knižní vydání. Velmi ráda disertaci Mgr. Evy Kalivodové doporučuji k obhajobě.

26.4. 2013

Prof. PhDr. Lud'á Klusáková, CSc, v. r.